

**Боднар О. А.**

*Асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,  
Миколаївський національний аграрний університет,  
м. Миколаїв, Україна,  
lenatsurikova@mail.ru*

## **ЕКОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОЛОГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ**

*Визначено основні компоненти сільського розвитку; приведено результати дослідження рівня екологічної ефективності України. Розглянуто основні аспекти екологічного імперативу.*

*Ключові слова: концепція сільського розвитку, економічний компонент, екологізація, рівень екологічної ефективності, екологічний імператив.*

Реалізація концепції сільського розвитку потребує оцінки і дослідження основних його компонентів – економічного, соціального, організаційного і екологічного. Дані компоненти представляють собою основні стратегічні напрями сільського розвитку. Екологічний компонент є фундаментальною складовою, яка ґрунтується на глибокому переосмисленні взаємодії людини і природи, докорінній зміні ставлення до навколишнього середовища, оптимальному застосуванню і збереженню природних ресурсів, формуванню природної свідомості, що повинно забезпечувати умови безпечної життєдіяльності на селі.

Про актуальність оцінки стану екологічної сфери свідчить досить сумна статистика. Загалом екологічно чистою в Україні вважається лише 6% її території, що знаходиться поза містами. В Законі України “Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” відмічено, що “антропогенне і техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинутих країнах світу” [1].

За результатами глобального дослідження, яке проводиться щорічно Центром екологічної політики та права при Єльському університеті, рівень екологічної ефективності України в 2016 році є найкращим за останні 10 років – 44 місце серед 180 країн [2]. Попереду України опинилися такі

країни – сусіди як Росія (32 місце), Білорусь (35 місце), Польща (38 місце).

Слід зазначити, що країни в рейтингу розподіляються на підставі критеріїв, об'єднаних у 9 категорій, розгорнутий аналіз яких дозволяє визначити сильні та слабкі сторони країни у сфері екологічної ефективності. Так, при загальному 44 місці, Україна займає 130 позицію з 180 країн за критерієм “біорізноманіття та середовища проживання”, що характеризує зусилля країни у вирішенні проблем із збереженням видів в межах власних кордонів; 144 – за показником забрудненості повітря діоксидом азоту, що впливає на здоров'я людей і характеризує якість повітря [2]. Таким чином, запорукою реалізації концепції сільського розвитку має стати екологізація людської діяльності, суспільної свідомості та моралі, формування принципово нових цінностей, пріоритетів та світоглядних орієнтирів соціально-економічного розвитку, націленого на раціональне використання природних ресурсів і збереження та гармонійне відтворення усіх екосистем.

Екологічний компонент сільського розвитку повинен враховувати екологічний імператив який включає три основні аспекти:

- навколишнє середовище, природно-ресурсний потенціал;
- процес взаємодії людини і навколишнього середовища;
- екологічну політику, що реалізує екологічний імператив в інтересах всіх сторін життєдіяльності суспільства.

Перший аспект вимагає постійного відстежування і оцінки стану і динаміки природного потенціалу з метою не перевищення гранично допустимих рівнів антропогенного впливу на них.

Другий аспект передбачає реалізацію заходів щодо поступового зниження антропогенного тиску на природне середовище, створення умов для зростання місткості довкілля з відновленням природних екосистем України до рівня, що гарантує стабільність навколишнього середовища, захист біорізноманіття та збереження здоров'я людини.

Третій аспект узагальнює всі системні характеристики екологічного компонента в цілому і реалізується в процесі розробки і здійснення

екологічної політики на основі екологічного імперативу – вимоги узгодження екологічних цілей з цілями сталого розвитку держави в цілому та сільського розвитку зокрема.

Обов'язковою умовою втілення екологічного імперативу є ефективне державне регулювання відносин у соціально-економічній сфері, з переважанням екологічної складової [3, с. 47]. Тобто державна політика розвитку держави повинна базуватись на принципах урахування можливостей природних комплексів витримувати антропогенні навантаження і забезпечувати нормальне функціонування біосфери і локальних екосистем. Таке регулювання передбачає застосування організаційних, фінансових, економічних, регуляторних, інституційних механізмів на державному, регіональному та об'єктовому рівнях і забезпечення державою системи гарантій екологічної безпеки.

Отже, формування екологічного імперативу в усіх сферах життєдіяльності можливе за умов, коли природоохоронні завдання стануть невід'ємною частиною діяльності усіх урядових і громадських організацій, освітньої, виховної, наукової сфер, підприємств усіх форм власності, кожного члена суспільства.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України [Електронний ресурс]. Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
2. Україна в рейтингу екологічної ефективності у 2016 році [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analytika/ukrayina-v-reytingu-ekologichnoyi-efektyvnosti-u-2016-roci>.
3. Скалецький Ю. М. Екологічний імператив як пріоритет суспільного розвитку України / Ю. М. Скалецький, Л. Д. Яценко // Стратегічні пріоритети. – № 1 (18). – 2011. – С. 44-48.

***O. Bodnar. Environmental component for rural development and environmental imperation.***

#### *Summary*

*The main components of rural development; The results of the study of ecological efficiency Ukraine. The main aspects of the ecological imperative.*

*Keywords: the concept of rural development, the economic component, greening, the level of environmental performance, environmental imperative.*